

T.C. Resmî Gazete

Kuruluş tarihi : 7 Ekim 1336 - 1920

İdare ve yazı işleri için
Başbakanlık Neşriyat ve Müdevvenat
Ümum Müdürlüğüne
müracaat olunur

17 HAZİRAN 1946
PAZARTESİ

SAYI : 6335

KANUN

İdareî Umumiyeî Vilâyat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bir madde eklenmesi hakkında Kanun

Kanun No: 4928

Kabul tarihi: 11/6/1946

Madde 1 — 13 Mart 1329 tarihli İdareî Umumiyeî Vilâyat Kanununun 103, 104, 108, 110 ve 111 inci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 103 — Her ilde bir Genel Meclis bulunur. İl Genel Meclislerinin üyeleri ilceler adına seçilir. Her ilce bir seçim çevresidir.

Nufusu 20 000 e kadar olan ilcelerden bir, 20 001 den 30 000 e kadar iki, 30 001 den 45 000 e kadar üç, 45 001 den 60 000 e kadar dört üye seçilir. Bundan sonra her 20 000 nüfus için bir üye eklenir.

Bu esasa göre her ilcenin çıkaracağı üye sayısı İl İdare Kurulu ve daimî komisyonunun birliktede toplanması suretiyle kurulacak heyetin kararı ile belirlenir ve il içinde yayımlanır.

Madde 104 — 1 Genel Meclis üyeleri seçim hakkını haiz olanlar tarafından doğrudan doğruya seçilir. Oylar bir günde ve seçime ara verilmeden kullanılır.

Seçmen olabilmek için:

- Türk olmak;
- 22 yaşını bitirmiş olmak,
- Kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak;
- Kısıtlı olmamak;
- Yabancı Devlet uyruklüğünü öne sürmemek;
- Yabancı bir Devletin resmî hizmetinde bulunmamak;
- İlce içinde yerleşmiş veya bu maksatla ilçede altı aydanberi oturmuş olmak;

lâzımdır.

2 Silâh altında bulunan erat, jandarmalar, subaylar, polisler, askerî memurlar, askerî yargıçlar ve askerî okullar öğrencileri Genel Meclis seçimlerinde oylarını kullanamazlar.

3. Her ilin merkez ilçesinde ve o ile bağlı ilçe merkezlerinde seçimi idare ve kontrol etmek üzere belediye başkanının başkanlığında beş kişilik birer seçim kurulu teşkil olunur. Bu kurul üyeleri belediye meclisleri tarafından ve kendi aralarından seçilir. Ancak fesih, iptal veya meclis teşkil edecek miktarda üye ve yedek üye kalmamış olmak gibi suretlerle belediye meclisinin kurulması mümkün olmayan yerlerde belediye başkan veya başkanvekili veya ilçenin yeni kurulmuş olması sebebiyle belediye seçimi henüz sonuçlanmamış olan yerlerde kaymakamlar tarafından be-

lediye sınırları içindeki mahalleler halkından ve belediye üyeliği şartlarını haiz bulunanlardan ikiser kişi çağırılır. Bunlar çağırılan zatın başkanlığı altında belediye binasında toplanarak ya aralarından veya belediye üyesi şartını haiz olmak üzere dışardan yukarıda gösterilen miktarda seçim kurulu üyesi seçerler. Üyelerin üçü toplanmadıkça ve hazır bulunanların oyçokluğu birleşmedikçe seçim kurulunun kararları muteber olmaz.

Belediye şubesi olan ve ilçe teşkilâtı bulunan şehirlerde seçim kurullarına belediye şubeleri müdürleri başkanlık eder.

Seçim kurullarında sayfa numaralı ve İdare Kurulunca onamış bir tutanak defteri bulunur. İşlemler ve kararların tutanakları bu deftere yazılır. Başkan ile üyeler tarafından imza olunur.

4 Her seçim kurulu, vali veya kaymakamın başkanlığı altında İdare Kuruluyla birlikte toplanarak, bütün seçmenlerin oylarını bir gün içinde kullanabilmelerini sağlamak amacı ile, seçim çevresini mümkün olduğu kadar bir seçmen sayısını geçmeyecek şekilde seçim bürosu adı verilen seçim sahalarna ayırır. Bu kararlarda büroların nerelerde kurulduğu, merkezleri ve hangi köy, mahalle ve sokakları kısmen veya tamamen içine aldıkları açıkça belirtilir.

Bu kararlar Ağustos ayının ilk haftası içinde ve en az seçim gününden 15 gün önce gazete çıkan yerlerde gazetelerle, olmayan yerlerde diğer vasıtalarla ilân edilir. Her seçim bürosunda, başkan ve üyeleri seçim kurullarınca seçilecek beş kişilik bir komisyon bulunur. Bu komisyonlar belediyesi olan seçim sahalarında belediye başkanları ile belediye meclisi üyeleri arasından, meclis üyeleri yetmiyen yerlerde belediyesi olmayan seçim sahalarında munasip kimselerden seçilir.

Seçim komisyonları başkan ve üyelerinden çekilen veya komisyona gelmiyen bulunursa yerlerine seçim kurullarınca diğerleri seçilir. Toplanma ve karar verme yeter sayısı ile kararların defterlere yazılması ve imzalanması hakkında seçim kurullarına ait hükümler bu komisyonlar hakkında da uygulanır.

5 Üye seçiminde oy vermeye hakkı olanların ad ve soyadını, baba ve ana adını, doğum yeri ve tarihini, ikametgâhının bulunduğu mahalle ve sokağın adı ile numarasını ve sanat ve işini gösterecek surette; şehir ve kasabalarda belediyelerce, köylerde ihtiyar meclislerince hazırlanacak seçmen defterleri en geç Ağustosun 8 inci günü akşamına kadar seçim kurullarına verilir. Defterlerin bu kurullar tarafından incelenmesi işleri en geç Ağustos ayının 12 nci günü akşamına kadar bitirilir.

6 Beşinci bende göre hazırlanmış olan seçmen defterlerinin bürolar itibarıyla örnekleri çıkarılarak her seçim bürosu için kabul edilen genel yerlerde, tatil günleri hariç olmak üzere, altı gün astırılır. Bu defterlerin en geç Ağustosun 13 üncü günü sabahı asılmış ve asılma suresinin son

günü saat 18 de kaldırılmış olması lâzımdır. Defterlerin asılmazdan önce, hangi günler asılı kalacağı ve hangi güne kadar itirazların kabul edilebileceği ve hangi günden sonra itirazların kabul edilemeyeceği seçim kurulları tarafından gazete ile, olmaları yerlerde diğer vasıtalarla halka ilân edilir.

Defterlerin asılması ve kaldırılması odovî şehr ve kasabalarda belediye idarelerine, köylerde muhtar ve mühtar meclislerine aittir.

Defterlerin asıldığı altı gün içinde seçmenlerin adları, nitelikleri, defterlere yanlış veya mukeiret yazılmış veya hiç yazılmamış olduğuna dair ileri sürülecek itirazlar seçim kurulları nece düşünülüp kurul kararıyla gereken düzeltmeler yapılır. Seçim kurulları yerinde görülmiyen itirazların reddi hakkındaki karar örneğini itiraz edene bildirir. Bu kurullarca itirazlar yerinde görülmediği takdirde ret kararının örneği itiraz edene en geç defterlerin askıdan indirildiği günden başlayarak iki gün içinde tebliğ edilir.

Seçim kurulunun kararına razı olmıyanların, kararın bildirilmesinden itibaren başlayarak üç gün içinde mahallin asliye hukuk mahkemesine, bulunmıyan yerlerde sulh hukuk yargıcılığına seçim kurulunun kararıyla birlikte başvurarak itiraz etmeğe hakları vardır. Bu süre bittikten sonra itiraz hakkı kalmaz.

Mahkeme itiraz iddialarını ençok altı gün içinde kesin olarak karara bağlar. Bu konudaki muracaat ve kararlar hiçbir harç ve resme tabi değildir.

7. Seçim kurullarınca, herhangi bir vatandaşın adaylığının seçim bürolarında yayılabılması için oyların atılmasından enaz bir hafta önce, seçilmek niteliğini taşıyan vatandaşın bir dilekçe ile istekte bulunması lâzımdır.

Vatandaşın siyasi bir parti tarafından adaylığının bildirilmesi ve yahut o seçim çevresi seçmenlerinden enaz yuz kişinin yazı ile başvurmaları halinde de adaylığı yayılır.

Seçim gününde sandığın yakınında munasip bir yere konulacak levhalara adayların adları, soyadları, meslek ve sanatları yazılarak ilân edilir.

8. Defterlerin asıldığı gün, bunların asılı kalacağı sure ile düzeltilmeleri ve mahkemeye başvurma ve mahkemece karar verilme sureleri hesaplanarak bu surelerin sonunu kovuşturan ilk pazar gününe rastlayacak şekilde oyların il içinde hangi gün kullanılacağı valinin başkanlığında il idare kurulu ve daimi komisyonunun birlikte toplanması suretiyle kurulacak heyetin kararıyla belli edilir ve il içinde yayılır.

Sandığın açık kalacağı sure saat sekizden ondokuza kadardır. Ancak sandık başında oyunu kullanmamış seçmenler varsa onlar da oylarını kullanmadan tasnife başlanamaz.

9. Buro seçim komisyonlarının, oyların kullanılacağı günden enaz bir gün önce seçim kurullarınca kendilerine teslim edilen oy sandığı ve bürolarına ait seçmen defterleriyle birlikte buro merkezinde bulunmaları lâzımdır. Buro merkezinde sandığın konulacağı yerin mahallin icaplarına göre seçim komisyonu tâyin ve ilân eder.

10. Her seçmen kendi oyunu getirip seçim bürosundan alacağı zarf içine koyarak sandığa atmakla ödevlidir. Bu zarflar önceden seçim kurullarınca hazırlanıp muhurlenmiş olarak seçmen sayısınca seçim bürolarına verir. Pusulaların beyaz kâğıttan olması gerekli olup bunlara seçmenlerin imzası, muhuru, adresi veya seçmenin kim olduğunu belli edecek herhangi işaret konulmayacağı gibi her zarfa yalnız bu oy pusulası konur.

Pusulalara seçilecek üye sayısının bir misli fazlasıyla ad yazılır, önceden hazırlanıp yazılmış veya bastırılmış oy pusulaları da kullanılabilir.

Seçmenler oylarını yalnız adaylara vermeğe mecbur olmayıp dilekçelerine verebilirler.

Her seçmen, ikametgâhının bulunduğu seçim bürosundan başka buroda oyunu kullanamaz. Ancak seçim komisyonlarının başkan ve üyeleri görevli buldukları bürolarda seçmen defterlerinin sonuna adları yazılmak ve hıızaları imzalanmak suretiyle oylarını kullanabilirler. Seçim komisyonunca her seçmene kimliği sorulur ve gerekirse kimlik cuzdanını göstermesi istenebilir. Bu suretle kimliği belli olan seçmenin seçim defterinde yazılı adı hızasına imzası veya muhuru alındıktan sonra oyunu kullanmasına izin verilir. İmza bilmiyen ve muhuru olmıyanların sol elleri başparmağı bastırılır. Bu parmağı olmıyanların hangi parmağının bastırıldığı yazı ile açıklanır.

Hiçbir sebep ve suretle başkasının adına oy zarfı sandığa atılamaz.

11. Sandığa oy pusulaları atılmazdan önce seçim komisyonu başkan üyelerine ve hazır bulunanlara sandığın boş olduğunu gösterir ve bu

olay bir tutanakla belirtilip komisyon üyesi tarafından imza edilir. Sandığın başka, başka anahtarla açılıp iki kilitli, üzerinde bile bir mektup sığacak kadar aralığı bulunur. Sandık anahtarlarından birini başkan, diğerini komisyon kararıyla üyelerden biri saklar.

12. Seçim bürosunda, seçmen defterlerine konmuş olan imza, mühur veya parmak işaretlerine göre oylarını kullananların sayısı bir tutanakla belirtilir. Sandık, seçim komisyonlarının talimatı ve arafında yazılı olduğu üzere hemen tasnif edilir.

A) Sandık içinden çıkan oy zarfları sayılarak, oylarını kullananların sayısını belirten tutanakla karşılaştırılır.

B) Oy pusulalarına yazılan adlar okunamaz. Veya seçilenin kim olduğu belli olmazsa hesaba katılmaz.

C) İstenilen sayıdan fazla ad yazılmış olan pusulaların başından başlayarak yalnız yetersayı kabul edilir.

D) Pusulaya yetersaydan az ad yazılmış hesaba katılmaz.

E) Zarf içinde birden fazla pusula çıktığı ve bu pusulalarda aynı adlar aynı sıra ile yazılı bulunduğu takdirde pusulalardan yalnız biri yukarıdaki fıkralara göre hesaba katılır ve eğer bu pusulalarda başka başka adlar yazılmış veya aynı adlar değişik sıra ile yazılmış ise hiçbiri hesaba katılmaz.

F) Pusulaya aynı ad birkaç kez yazılmışsa bu defa yazılmış sayılır.

G) Renkli kâğıtlara yazılan pusulalarda, imza, mühur veya seçmenin kim olduğunu belli edecek herhangi bir işaret taşıyan pusulalar hesaba katılmaz.

Bu suretle oyların sayılması ve tasnifi bittikten sonra:

A) Seçim günü,

B) Sandığın ne zaman ve kimlerin huzuru ile açıldığı;

C) Sandıktan kaç oy zarfı çıktığı ve oylarını kullananların sayısını belirten tutanakla karşılaştırma sonucu,

D) Oy pusulalarından kaç tane seçimin ne sebeple hesaba katılmadığı;

E) En ziyade oy alanlardan başlayarak her adayın kaç oy almış olduğu,

F) Seçimin kanuna aykırı şekilde yapıldığı haberi verildiği veya şikâyet edildiği takdirde bunların nelerden ibaret olduğu, bir tutanakla belirtilir.

Seçim bürolarınca tutulmuş olan tutanaklar ve seçim defterleriyle hesaba katılmayan oy pusulaları seçim komisyonları tarafından mühürlenecek bir zarf içinde, seçim bürosunun bağlı olduğu seçim kuruluna teslim edilir. Hesaba katılan oy pusulaları komisyon üyesi ve orada hazır bulunanlar önünde yakılır ve bu keyfiyet bir tutanakla belirtilir.

13. Seçim kurulu, on ikinci bendte yazılı tutanakları tamamen teslim aldıktan sonra, aynı esaslar çerçevesinde ve bu tutanaklardan birtaraf etmek suretiyle ayrı bir tutanak düzenleyecek seçim çevresi içinde kimlerin kaç oy aldıklarını belirtir. En çok oy kazananlar üyeliğe ve ondan sonra oy kazananlardan ilcinin çıkaracağı üye sayısı kadar da yedek üyeliğe seçilmiş sayılır. Eşit oy kazananlardan en çok olan evlilerden yaşı büyük olan, bu da eşit ise çocuğu çok olan tercih olunur. Çocuk sayısında da eşitlik halinde kura çekilerek adı önce çıkan sırada evvel olur.

Seçim kurulu, düzenleyeceği bu tutanağı hemen mahallin en büyük idare üstü aracılığıyla valiliğe gönderir. Valiler üyeliği ve yedek üyeliği kazanmış olanların adlarını il içindeki gazetelerden biriyle ilân edecekleri gibi kendilerine de yazı ile bildirirler.

Seçim bürolarınca düzenlenmiş olan bütün tutanaklar ve seçim defterleri ve diğer kâğıtlar mühürlü bir zarf içinde seçim kurulları tarafından çevrenin bağlı olduğu il veya ilçe belediye başkanlığına teslim edilir. Belediye başkanları bu zarfları bu seçim denetleme komisyonuna teslim ederek odevlidirler.

14. Seçime katılan siyasi partilerin temsilcileri oyların sandığa atılması, açılıp tasnif edilmesi sırasında seçim kurulu ve komisyonlarında hazır bulunmağa yetkilidirler. Bu maksatla seçim kurulları başkanları teşkilâtı olan yerlerde bu partilerin birer temsilcisi seçimde hazır bulunmak için yazı ile davet ederler. Doğrudan doğruya adaylığını koyanlar kendileri seçim kurulu ve komisyonlarında bulunabilecekleri gibi temsilcilerini de gönderebilirler.

15. 13 üncü bende göre düzenlenmiş olan tutanakları, ilk toplantısında Genel Meclise verir. Meclis bu tutanağı seçilen üyelerin kanunda gösterilen nitelikleri haiz olup olmadıkları, seçimin yokunda yapılmış yapılmadığı bakımlarından ve varsa bu konudaki ihbar ve şikâyetlerle birlikte inceliyerek bir karara bağlar.

